Південноукраїнська організація
«Центр філологічних досліджень»

Міжнародна науково-практична конференція

«СУЧАСНА ФІЛОЛОГІЯ: ПЕРСПЕКТИВНІ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

22–23 червня 2018 р.

Одеса
2018

УДК 80(063)
С 91

С 91 **Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень:** Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 22–23 червня 2018 року. – Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2018. – 108 с.

Подані на конференцію матеріали видаються в авторській редакції.

Рекомендовано до друку рішенням Правління ГО «Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень» від 25 червня 2018 р. (протокол № 101).

УДК 80(063)
С 91

НАПРЯМ 4. РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА ІНШІ МОВИ

Бенькевич Г. А.
викладач кафедри іноземних мов
та перекладознавства
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна

СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ «МУДРІСТЬ» У ЛАТИНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

У соціумі особистість набуває ті соціальні характеристики, які допомагають їй розуміти своє призначення і діяти. У цих процесах основним мотиватором до розвитку є цінності, які знайомі нам від античності. Вони доступні для пізнання через мовно-фразеологічну спадщину Стародавніх Греції та Риму. У фразеологізмах збереглися культура та менталітет, постулати людського існування.

Наприкінці XX – на початку XXI ст. в лінгвістиці домінує антропоцентричний принцип. Основним об'єктом дослідження вчених стає мовна картина світу та її складові – концепти. Це – «глобальна одиниця смислової діяльності», «квант структурованого знання», «одиниця семантичного простору мови» [4, с. 7], «уявлення про фрагмент світу», «національний образ з ознаками індивідуального уявлення» [4, с. 14].

Мовлення людини збагачують фразеологізми, вони удосконалюють мислення та словник, стають показником рівня культури, інтелекту, рівня мовної особистості.

З давніх-давен філософи цінували прагнення до знань як чесноту та якість людини. Прийняти правильне рішення, грамотне застосування своїх знань було ознакою мудрості.

Мудрістю, за стародавніми уявленнями, було вміння поєднувати явища з іншими, цілісно бачити космічний порядок. Мудрістю

вважалася налаштованість розуму, оригінальне рішення. «Мудрість проявлялася у прагненні людини пізнати нескінченне» (Піфагор). Мудрістю вважали уміння бачити єдність в розрізнених фактах, здатність об'єднувати різні сторони буття. Мудрість – не многознаніе, а знання підстав і причин – вважав давньогрецький мислитель Геракліт. Мудрість асоціювали з прагненням до піднесеного, до інтелектуальної праці, до пізнання. Піфагор називав мудрість прерогативою богів.

Мудрість («софія») означала для давніх греків практичне вміння, що сягало рівня мистецтва. Здатність добре виготовляти речі вони називали «техне» (techne – майстерність). Мудрими (софійними) вважали тих, хто гідно поводився.

Сократ ототожнював знання і мудрість. Натомість Платон вважав мудрість і знання поняттями «з різних площин». Знання не завжди роблять людину мудрою. На відміну від знань, мудрості не навчають, бо вона не є знанням, а доброчесністю. Справедливо сказано: що вчена людина навчена чужою вченістю, а мудра – лише власною мудрістю. Мудрість, як зазначав Арістотель, є знанням про благо і виявляється у практичній поведінці людини. Розумна людина знаходить вихід із складного становища, а мудра у таке становище не потрапляє. Цим наголошується, що мудрість формується у життєвому досвіді. Тому людина, яка має власний досвід, мудріша від тих, хто має лише освіченість.

На думку римського філософа Луція-Аннея Сенеки, ознакою мудреця є прагнення незалежності від зовнішніх обставин і прислухання до законів природи, адже «слухняного доля веде...». Мудрець володіє «величчю душі», він приборкує власні пристрасті.

У християнстві мудрість є одним із дарів Святого Духа. Важливість мудрості описується у Біблії, зокрема у Книзі Мудрості:

Ось чому я молився, і дано мені розум, візвав я, і дух мудрости зійшов на мене. Її волів я радше, ніж берла й престоли. Багатство мав я за ніщо в порівнянні з нею. А й безцінне каміння я не поставив нарівні з нею, бо все золото на світі перед нею – піску дрібка, а срібло – як болото, супроти неї. Я полюбив її понад здоров'я і вроду, я волів її

мати над світло, бо блиск від неї сну не знає. От і прийшли до мене з нею разом усі блага, і в руках її багатство незліченне.

На думку І. Канта, мудрість більше полягає у способі дії, ніж у знанні.

Г. Гегель розкриває філософію афоризму «сова Мінерви вилітає у сутінках»: людина здатна осмислити свої вчинки з часом, у сутінках, тобто у старості вона починає розуміти все, що було раніше. Мінерва – римська назва Афіни, грецької богині мудрості і розуму, покровительки науки, талантів, мистецтва і ремесла. Сова була її улюбленим птахом і є символом «неспішної мудрості» мудреця, що промовляє у потрібний час.

Черпаємо мудрість не із заповітів, а із шукань і помилок гірких (І. Кочерга).

Сучасна інтерпретація мудрості поєднує такі елементи, як знання, вміння, мораль.

Мудра людина завжди толерантна (терпима, поблажлива). Володіючи ґрунтовними знаннями, вона з повагою ставиться до чужих знань і до чужих помилок чи переконань.

З розглянутих прикладів тлумачення мудрості виокремимо такі фразеосемантичні групи (ФСГ):

Група: «Важливість мудрості»: oculus vitae sapientia – мудрість – око життя; mater bonarum artium est sapientia – мудрість – джерело наук; sapientia gubernator navis – мудрість – керманич корабля; mens coeli terraeque regina – мудрість – цариця неба і землі.

Група: «Щасливе життя»: prima felicitatis mater sapientia – мудрість – рідна мати щастя; sapiens semper beatus est – мудрець завжди щасливий; sapientia felicitas est – мудрість – це щастя.

Група: «Досягнення мети»: omnia sapientibus facilia – для мудрих не існує жодних труднощів; sapiens ipse fingit fortunam sibi – мудрий сам створює собі долю; exigua fortuna intervenit sapienti – рідко доля перешкоджає мудрому; sapiens dominabitur astris – мудрий матиме владу над зірками.

Група: «Достатність»: avaro omnia desunt, sapienti nihil – жадібному всього мало, а розумному нічого.

Група: «Передбачливість»: fato maior prudentia – мудра передбачливість сильніша за фатальну випадковість; prudentia saepe vitantur pericula – завдяки розсудливості часто уникаємо небезпек; si sapis, cavebis – якщо ти розумний, будеш остерігатися.

Група: «Невимушеність дій»: sapiens nihil facit invitus – мудрий нічого не робить проти своєї волі; soli hoc sapienti contigit, ut nihil faciat invitus – тільки мудрецю щастить робити все згідно з його волею.

Група: «Багатство»: dives est, qui sapiens est – багатий той, хто мудрий.

Група: «Скромність»: quo quisque sapientior est, eo solet esse modestior –розумну людину прикрашає скромність.

Отже, розглянувши концепт «мудрість» в латинській фразеології ми можемо зробити висновок, що мудрість є основою життя та стимулом діяльності людини. Мудра людина є щасливою, скромною, досягає своєї мети, самодостатня, здатна мудро передбачати події, діє невимушено та уникає помилок. Вона не ображає, толерантна з іншими. Знання не асоціюються з мудрістю. Мудрим вважається той, хто не лише має знання, але й вміє ними користуватися. Концепт має перспективи розвитку понятійної основи в епоху енергоінформаційних процесів і роль цього концепту у найближчі десятиліття зростатиме.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості: [Словник] / Худож. оформл. П. Т. Вишняка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Вища шк., 1994. – 351 с.: іл.

2. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.

3. Крылатые латинские выражения / Авт.-сост. Ю. С. Цыбульник; худож. – оформ.: Б. Ф. Бублик, В. А. Мурлыкин. – Х.: Фолио; М.: Эксмо, 2008. – 992 с.

4. Попова З. Д., Стернин И. А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – В.: Изд-во ВГУ, 1999. – 30 с.

Выдышева О. Г.
преподаватель кафедры
иностранных языков № 2
Национальный университет «Одесская юридическая академия»
г. Одесса, Украина

НЕОДНОЗНАЧНОСТЬ КОНЦЕПТА *FEMME* / ЖЕНЩИНА В ПАРЕМИЯХ ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА

В данной статье рассмотрена неоднозначность концепта *femme* / женщина-жена в паремиях французского языка. Пословицы и поговорки, или паремии являются одним из интереснейших культурологически насыщенных сегментов языковой картины мира. Пословицей называется «краткое, устойчивое выражение, как правило, ритмически организованное изречение назидательного характера, в котором зафиксирован многовековой опыт народа [1, с. 389]. Поговорка – «краткое изречение, нередко назидательного характера, имеющее, в отличие от пословицы, только буквальный план» [1, с. 379]. На фоне динамичного развития языка паремии остаются исторической константой, обладая такими свойствами, как вневременность, устойчивость, образность, обобщенность, отражение ментальности. «Язык пословиц, консервирующий в себе архаические элементы мировоззрения, оказывается одним из самых богатых и надёжных документальных свидетельств форм человеческой культуры» [2, с. 154]. Для того чтобы понять значение паремии, иногда приходится разгадывать своеобразный ребус, основываясь на понимании философии и мышления изучаемой культуры или народности.